

Jaap Kruithof

Hij leerde zijn volk nadenken

1929 - 2009

'De wereld is een stinkende puinhoop geworden.' Het is een van de ontelbare uitspraken waarmee rasfilosoof Jacob 'Jaap' Kruithof de wereld tijdens zijn leven confronteert. Geen vrijblijvende oneliners maar uitspraken die hij met argumenten staaft. 'Niet akkoord? Discussiëren maar!' 40.000 studenten laten er zich tijdens zijn lange academische carrière toe verleiden.

Links en vrijzinnig: twee begrippen die als klittenband aan Jaap Kruithof kleven. Het had nochtans heel anders kunnen verlopen. De jonge Kruithof, zoon van protestantse Nederlandse ouders, is immers erg religieus. Hij ziet een toekomst als dominee wel zitten. Tot hij op zijn 18de zijn geloof totaal verliest. De jonge Kruithof is ook een begenadigd pianist-organist met toekomstplannen. Daar is het dan weer moordende plankenkoorts die zijn ambitie fruikt.

Studeren dan maar. Geschiedenis aan de universiteit van Gent. Met flink wat succes want voor zijn eindwerk krijgt hij in 1951 de prestigieuze André Schaepdrijverprijs. Kruithofs interesse verschuift langzaam van geschiedenis naar ethiek. Samen met Leo Apostel gooit hij zich helemaal op het ontwikkelen van het departement 'moraalwetenschap'. Seksuele beleving bij jongeren, abortus, euthanasie,... Kruithof geeft een serieuze impuls tot het bespreekbaar maken van deze onderwerpen. Vrij van dogma's. Niet vanzelfsprekend begin de jaren zestig. Hij krijgt stevig weerwerk van katholiek Vlaanderen.

De titel van Kruithofs eindwerk geschiedenis? 'De evolutie in de sociale samenstelling van de bevolking in sommige grote steden van België in de negentiende eeuw.' Alsjeblieft.

Steriel lesgeven vanachter zijn kathedraal? Interesseert Kruithof niet. Hij dwingt zijn studenten tot nadenken en gaat de discussie

aan. Hij provoceert en bliest en beseft snel de macht van het 'boomende' medium televisie. Kruithof groeit uit tot een BP, een Bekende Professor. Zeker wanneer hij eind de jaren zestig bij de studentenrevolte de kant van de studenten kiest. Het maakt hem immers populair en hij heeft niet de minste moeite om zijn aula gevuld te krijgen.

Kruithof groeit uit tot een aanhanger van het 'ecocentrisme'. De natuur is de maat der dingen en daar wordt best niet mee gespeeld. Snijbloemen als cadeau? Hij gooide ze ooit in het gezicht van de schenker terug.

Het denken van Kruithof evolueert in de loop der jaren. Hij wordt linkser, groener, ecologischer. En ja: een beetje een doemdenker. De wereld gaat om zeep en hij legt uit waarom. In grote fundamentele boeken. Zoals Het Neoliberalisme waarin hij stevig van leer trekt tegen 'het despotisme van het kapitaal'. Of een lans breekt voor de internationale bundeling van krachten van de zwakkeren in de maatschappij.

Na zijn emeritaat in 1996 gooit Kruithof zich opnieuw op zijn oude liefde, de muziek. Aan het conservatorium van Antwerpen geeft hij nog jaren 'Muzieksociologie' en 'Muziek beluisteren'.